

İBADET BİLİNCİ VE PEYGAMBERİMİZİN FAZİLETLERİ

Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidînâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebi'ahû bi ih-sânin ilâ yevmi'd-dîn.

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-kitâbu kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü sey-yidînâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sel-lem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ennehû kâle:

a. Ümmete Verilen Üç Hususi Fazilet

أُعْطِيَتْ ثَلَاثَ خِصَالٍ: أُعْطِيَتْ صَلَاةٌ فِي الصُّفُوفِ
وَأُعْطِيَتْ السَّلَامَ وَهُوَ تَحِيَّةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأُعْطِيَتْ
أَمِين

وَلَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ اللَّهُ
أَعْطَاهَا هَارُونُ فَإِنَّ مُوسَى يَدْعُو وَيُؤَمِّنُ هَارُونُ

"Ü'titü selâse hisâlin: Ü'tîtü salâten fi's-sufûfi ve ü'tîtü's-selâme ve hüve tehiyyetü

ehli'l-cenneti ve ü'ttütü âmîn ve lem yû'tahâ ehadün mimmen kâne kableküm illâ en yekûne'llâhü e'tâhâ Hârûn fe-inne Mûsâ yed'û ve yüemminü Hârûn."

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kema kâl.

Muhterem kardeşlerim, Allahu Teâlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Allahu Teâlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eyleyip dileklerinizi, dualarınızı ihsan ve ikram eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimizin mübarek sözlerinden, hadîs-i şerîflerden bir miktar okuyup izah edeceğiz.

Bunun izahına başlamadan önce evvelen ve hassaten Efendimiz, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri için, sonra onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının, ahibbâının ruhları için, sair enbiyâ ve mürselin ve cümle evliyâullahın ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin, sahâbe-i kirâmdan *rıdvanullah-teâlâ aleyhim ecmaîn*. Bize kadar güzerân eylemiş olan silsilemize mensup meşayihimizin ve bu eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli hocamızın, kendisinden feyz aldığımız

hocalarımızın, Muhammed Zâhid-i Bursevi hocamızın, bu eserin içindeki hadîslerin ve bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan ravilerin ve âlimlerin, şu caminin yapılmasına yardım etmiş olanların geçmişlerinin, uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin yakınlarının ruhları için bir hediye olmak üzere, bizlerin de Mevlamızın rızasına uygun ömür sürüp, Peygamber Efendimizin sünnetine uygun yaşayıp, huzuru Rabbil Alemine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım.

Buyurun.

Hadîs-i şerîf Enes ibn Mâlik tarafından rivayet edilmiştir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bana üç haslet bahşedilmiştir. Allah Teâlâ Hazretleri tarafından bana üç haslet verilmiştir.

Ü'tîtü salâten fi's-sufûfi

Bana saflar halinde namaz kılmak verildi. Saflar, saf bağlayıp meleklerin saf saf durdukları gibi müslümanlar da Mevla'nın huzurunda duruyorlar ve ibadet ediyorlar. İşte

böylece saf bağlayıp namazı saf halinde kılmak verildi. Eski ümmetler müteferrik olarak namaz kılarlardı. Böyle birbirlerine bu tarzda intizamlı bir bağlantıları yoktu.

ve ü'tîtü's-selâme ve hüve tehiyyetü ehli'l-cenneti

Bana selam da bahşolundu, ikram olundu. O, cennet ehlinin birbirini selamlamasıdır. Cennet ehlinin selamıdır. Küçük görme. Canım Arap'ın selamün aleykümü deme, Arap'ın selamün aleykümü değil. Cennet ehlinin selamı.

Ve ü'tîtü âmîn ve lem yû'tahâ ehadün mimmen kâne kableküm

Ve bana amin demek ihsan olundu, bahşedildi ki sizden öncekilerde böyle bir amin deme âdeti yoktu.

İllâ en yekûne'llâhü e'tâhâ Hârûn

Ancak Allahu Teâlâ Hazretlerinin onu Harun'a vermiş olması mümkündür.

Fe-inne Mûsâ kâne yed'û ve yüemminü Hârûn

Çünkü Musa *aleyhisselam* dua ederdi de Harun *aleyhisselam* kardeşi de amin diye şey yapardı. Onlar da var sadece. Bana umumi olarak verilmiş olan bir haslet diyor. Şimdi saf

saf namazda durmak bu ümmetin hususiyetlerinden birisi. Zengini fakiri, yaşlısı genci, küçüğü büyüğü, âlimi cahili, ağası kölesi hepsi aynı safta yan yana dururlar, omuz omuza kardeşlik ifadesi. Eğer birisi önde, birisi geride dursa, mevki, makam, rütbe farkı olsa o zaman gönüller de müteferrik olur. Peygamber Efendimiz safların arasına gelerek ileri gidenleri geriye iterdi, geri olanları ileriye çekerdi, safın intizamına dikkat ederdi. Safın intizamı,

فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ

"Fe-inne tesviyete's-sufûfi min ikâmeti's-salâti"

Namazın ikamesi cümlesindendir. Yani Allah Teâlâ Hazretleri namaz kılın demiyor.

Buyuruyor ki *ekîmü's-salât*, namazı ikame ediniz. Yani dosdoğru, dosdoğru yapınız. Nasıl yapılması gerekiyorsa öyle kılınız namazı. İşte namazın dosdoğru, mükemmel, tam kılınmasının bir kısmı da bu safların intizamlı olmasıyla tahakkuk ediyor. Saflar intizamlı olmazsa gönüller de birbirinden farklı olur. Biri ileri gitmiş, ötekisi geriye kalmış. Aralarında iki karış yer var, şeytan dolaşır aralarında. Şeytan dolaşır, Müslümanların

muhabbeti birbirlerine azalmış olduğunun alameti olur veyahut azalacağının şeyi olur, sebebi olur, azalmasının sebebi olur.

Onun için Müslümanlar saf saf duracak. Bu müslümanların saf saf durmasında omuzları eskirmiş eskiden, sık dururlardı. Yani elbiselerin omuz kısımları o sürtünmeden sık saf bağlamış olmaktan dolayı eskirmiş, muhabbetten dolayı öyle sık sık şey yaparlarmış. Öndeki safta yer varken arkada durulmaz. Ben rahat edeyim diye arkaya çekinilmez. Önde bir boşluk görüyor bir kardeş, hadi orada gideyim namaz kılayım diye adım atıyor, oraya girince yandaki bir bakıyor şöyle hışımla, bu sefer kendisi çekiliyor. Ya kardeşim ben senin geri çekilmeni istemedim, buyur sen kıl namazı. Boşluk var diye yani safın sık olması makbuldür diye geldim. Kötü bir maksadım yok. Yok diyorsan kıl diyor. Kaşlarını çatıyor artık. Küsüyor. Halbuki küsülecek bir şey yok. Safın muntazam olması lazım. Sık olması lazım. Bunun çok hayırları, bereketleri vardır. Maddi ve manevi. Hatta hocamız Rahmetullah Aleyh derdi ki, o safların bazı hastalıkları tedavi ettiğini doktorlardan duydum. Yani böyle saf bağlıyor. Bir uçtan bir uğa 20 metre, 15 metre

insanlar birbirleriyle, malum insanların vücutlarında elektrik falan var. Şimdi ölçülebiliyor da yani, ibreler böyle gösteriyor. Bu elektriklerin birbirleriyle akmasıyla, şey yapmasıyla bazı ağrıların gittiği, bazı hastalıkların tedavi olduğuna dair doktorların ifadesini nakletmişti hocamız cennet mekan. İkincisi, selam. Cennet ehlinin selamı. Bu selamı küçük görmeyeceğiz. Çünkü Allah'ın selamı dinimizin emri. O kadar ehemmiyeti var. O kadar hakkında hadîsler var, âyetler var.

Hocam ne demek küçük görmek?

Evet siz küçük görmüyorsunuz ama bir moda çıkartmışlar. Arabın selamı diyor. Canım Arap da bizim kardeşimiz ama bu Arapça değil bu Rabca bu. Yani Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı bu. Günaydın diyeceksin.

Peki günaydın dersene ne olur?

Gün aydın işte etrafı aydınlatıyor.

Ne oldu yani?

Ama selam deyince ben sana dünyada ahirette Allah'ın selamını, selametliğini diliyorum. Dünyada ahirette hoş halle olasın diye bir temenni olmuş oluyor. Hem maddi hem manevi tarafı olan bir selam olmuş oluyor. Şimdiye kadar ki ümmetlerde olan bir şey değil.

Daha önceki ümmetler birbirlerini gördükleri zaman böyle eğilip öyle selam verirlerdi. Veyahut elini kaldırır, öyle selam verirlerdi.

Biz de, Allahu Teâlâ Hazretleri böyle cennet ehlinin “*tahiyyetuhum fîhâ selâm*”¹ ayet-i kerimesinde de belirtildiği gibi, belli olduğu gibi *selamun kavlen mir rabbir rahim*, Mevla da selam edecek cennete. O güzel selamı dünyada birbirimizin arasında böyle yapmalıyız. Bu tarzda, bu selamlaşmayı canlı tutmalıyız. Günaydın veya akşamlar, sabahlar hayırlı olsun bilmem gibi şeyler yani ayrı ama bunun dini manası var. Onu bilerek şey yapalım. Sevabı var. Peygamber Efendimiz otururken geldiler içeriye, birisi geldi, selamun aleyküm dedi, aşrun buyurdu Peygamber Efendimiz. 10 sevap aldı. Birisi daha geldi, esselamu aleyküm ve rahmetullah dedi, işrûne buyurdu Peygamber Efendimiz. Bu 20 sevap aldı. Çünkü esselamu aleyküm dedi, bir de ve rahmetullahi ekledi.

Üçüncüsü geldi, *Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu* deyince, bu selâsûn buyurdu. Otuz, otuz sevap aldı buyurdu.

¹ 10/Yûnus, 10.

Onun için sahâbe-i kirâmdan böyle kalabalık olan yerlere hususi olarak yolunu uğratıp da oradan geçmeyecekse bile çok selam vereyim de sevap kazanayım diyenleri vardır. Abdullah İbn Ömer radiyallahu anh bir gün gel demiş, çarşıya gidelim seninle. Ya Ömer'in oğlu, ben senin huyunu bilirim. Sen çarşıya gitmeyi sevmezsin. Orada yalan yere yemin edilir. İnsanlar aldatılır, örtüler, tartılar, eksik tartılır. Şeytan dolaşır orada.

Sen niye oraya gitmek istiyorsun?

Söyle, asıl sebebini söyle diye sormuş.

Diyor ki; İnsanlar çoktur, kalabalıktır. Selam veririz, sevap kazanırız diyor. Çarşıda, pazarda çok ama sokakta çok olmayacak. Kalabalıktan sevap kazanırız diye o manada onun için gitmeyi düşündüğünü ifade ediyor. Bir müslüman bir ağacın etrafında dönse her seferinde aynı insana rastlayacak. Her seferinde her karşılaştığında selam verir. Yani bir kere verdim yeter, öyle değil. Esselamu Aleyküm diyecek. Her ağacın taşın etrafında döndüğü zaman bile her seferinde selam verecek. Selamın çok faydası var ve selamın mutlaka da iade edilmesi gerekiyor. Bir yere girdiği zaman insanın selam vermesi lazım. Bir toplulukla

karşılaştığı zaman selam vermesi lazım. Kendisine selam verildiği zaman da muhakkak ya onun misliyle veyahut ondan daha güzel bir tarzda o selamı karşılması lazım. Yüzünü, mütebessim bir hal ile böyle tebessümle, güleç bir hale getirerek selam vermeli. Bir iki kelime eklemeli. O *selamün aleyküm* dediyse, *Ve aleyküm selam* demeli, bir tebessüm etmeli. Veyahut *ve aleyküm selam ve rahmetullah* demeli. Veyahut biraz daha eklemeli. Böylece muhabbet olsun diye. Âyet-i kerîme'de de öyle buyuruluyor.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا²

“*Ve izâ huyyîtüm bi-tehiyyetin fe-hayyû bi-ehsene minhâ ev ruddûhâ.*”

Yani siz bir selamla selamlandığınız zaman siz onun daha güzeliyle ona mukabele ediniz. Biraz daha güzel bir tarzda veyahut aynen iade ederek, aynısını söyleyerek selam veriniz buyuruluyor. Eski Araplar birbirleriyle selamlaştıkları zaman *hayyâkellâh* derlerdi. Allah seni ihyâ etsin. Yani Allah ömür versin demek

² 4/Nisâ, 86.

yani. Böyle selam verirlerdi. İslam gelince işte o hayyâden tahiyye, o kelime oradan geliyor selam manasına, Müslümanların selamı Es-selamu aleyküm oldu. *Esselamu aleyküm ve rahmetullah* oldu. Onun tarihi var. Tarihi değeri var, dini değeri var, maddi değeri var, manevi değeri var, muhabbete vesiledir.

Size yaptığınız zaman muhabbetinizin artacağı bir şeyi tavsiye edeyim mi?

Aranızda selamı ifşa ediniz, çok çok selam veriniz diye Peygamber Efendimiz selamı tavsiye etmiştir. Selam mevzuunda büyük bâblar vardır kitaplarda. Çok geniş bahisler vardır. İnsan hayret eder, niye bu kadar geniş diye bu bahisler.

Neden olacak?

Selam muhabbetin vesilesi olduğundan. Amin de işte bizim ümmetimize verilmiş. Harun *aleyhisselam* kullanmışsa da esas itibariyle bize mahsus.

Bunda ne demek?

Yâ Rabbi! Ben bu kardeşin yaptığı duaya aynen katılıyorum. Ben de aynını istiyorum demek, amin demek. Yani yapılan duayı aynen ben de istiyorum demek. Amin diyenin niyeti muteberdir. Bir iki adam biraz gürültüye,

patırtıya getirdi, bir başka şeyi söyledi, ötekisi de amin dedi. Amin diyenin niyeti muteberdir. Yani söyleyen insanın lafı gargaraya, gürültüye getirmesi önemli değil. Amin diyenin niyeti esastır. Ve o da aynen o ecir alır yani dua edenle amin diyen, Kur'an okuyanla Kur'an dinleyen aynı ecir alırlar diye hadîs-i şerîf geçti daha önceleri. Amin de böyle güzel bir sözdür, kestirme bir sözdür.

Diğer hadîs-i şerîfe geçiyoruz.

Onu da yine Enes *radiyallahu anh* rivayet eylemiş.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

b. Kevser: Ebedî Hazine

أُعْطِيتُ الْكَوْثَرَ نَهْرًا فِي الْجَنَّةِ عَرْضُهُ وَطُولُهُ مَا
بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْمَشْرِقِ لَا يَشْرَبُ مِنْهُ أَحَدٌ فَيَظْمَأُ
وَلَا يَتَوَضَّأُ مِنْهُ أَحَدٌ فَيَتَشَعَّثُ أَبَدًا لَا يَشْرَبُهُ
إِنْسَانٌ أَخْفَرَ ذِمَّتِي وَلَا قَتَلَ أَهْلَ بَيْتِي

"Ü'tîtü'l-kevsera nehran fi'l-cenneti ar-
duhû ve tûlühû mâ beyne'l-mağribi ve'l-
meşriki lâ yeşrabü minhü ehadün fe-yezme ve
lâ yeteveddaü minhü ehadün fe-yeteşe'ase

*ebeden lâ yeşrabühû insânün ehfera zimmetî
ve lâ katele ehle beytî."*

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:

"Ü'tîtü'l-kevsera"

Bana kevser verildi. Bana kevser bahşolundu, ikram olundu.

"nehran fi'l-cenneti"

Cennette bir nehir. Tabi yani kevser cennette bir nehirdir veyahut nehri de olan bir şeydir manasına burada.

"arduhû ve tûlühû"

Boy ve eni.

"mâ beyne'l-mağribi ve'l-meşriki."

Mağrib ile maşrik arası kadardır. O kadar büyüktür.

"lâ yeşrabü minhü ehadün feyeze meü "

Ondan hiçbir insan yoktur ki içsin de ondan sonra susasın. Mümkün değil. İçen kanar. Yani doyar, bir daha susuzluk çekmez.

"ve lâ yeteveddäü minhü ehadün"

Hiçbir kimse yoktur ki ondan abdest alsın da.

"feyeteşe'ase ebeden"

Ondan sonra da tekrar üstü terlesin, kirlensin, mümkün değil. O kevser suyundan bir

abdest aldı mı tamam. Artık tertemiz, pâk, bir güzel hal alır. Bu kevser havuzu hakkında çok hadîs-i şerîfler vardır. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, Ben Cebrail *aleyhisselam* ile beraber cennette seyretmekteyken birden bana bir nehir gösterildi. Her iki tarafında inciden çadırlar, kubbeler vardı. Cebrail *aleyhisselam*'a sordum bu nedir diye?

Dedi ki, bu sana verilmiş olan Kevser'dir. Ve Cebrail *aleyhisselam* şöyle bir kapda toprağından aldı, toprağına elini vurarak ve ondan aldı misk. Yani alınan şey toprağı misk idi. İşte Müslümanlar orada toplanacak. Kevser'in suyu inciden bir yatak içinde akar, suyu baldan daha tatlıdır, kardan buzdan daha beyazdır diye rivayet var. Yeryüzünü şey yapmaz, şak etmez. Yani attığı yeri böyle yarmaz diye zikredilmiş. Peygamber Efendimiz orada ümmetini bekleyecek.

Bir Hadîs-i Şerîf'te okumuştum ki, hüzünlü bir Hadîs-i Şerîf. Peygamber Efendimiz böyle uzaktan bu benim ümmetim diye böyle beklediği sırada bazılarının yolunu çevirtecekler vazifeli melekler. Gelemeyecek Peygamber Efendimizin yanına.

Diyecek ki:

Yâ Rabbi! Bu benim ümmetimden. Senin ümmetinden ama senden sonra onlar neler yaptı denilecek. Senden sonra neler yaptı denilecek. Allahu Teâlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimizin ümmetinden eylemiş. Yolundan ayırmasın. Kevserde de kendisine kavuşmayı nasip eylesin. Gidip dururken yoldan geri çevrilerinden eylemesin.

"lâ yeşrabühû insânün ehfera zimmetî "

Bu kevser şarabından benim ahdimi bozan bir insan içemeyecek. Ahdimi, anlaşılmamı nakzeden kimse bozamayacak. Malum Peygamber Efendimiz'e Ashâb-ı kirâm'ı beyat ettiler. Elini tuttular. Yâ Resûlallah! Biz sana tâbîyiz dediler. Şecere-i rıdvan'da başka yerlerde müteaddit beyatları oldu Ashâb-ı Kirâm'ın. Yâ Resûlallah! Buyruğunu tutacağız, sözünden çıkmayacağız, ne emredersen tabiyiz diye tâbî oldular. Biz de aynı suretle Resûlullah'a bağlıyız. Aynı tarzda Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e bağlıyız. Ahdimiz var, onun ümmetiyiz, onun sünnetine sarılıp yolunca yürüyeceğiz. Bu ahdi bozanlar içemeyecek ondan. Allah ahbine sadık olanlardan eylesin.

Sonra.

"ve lâ katele ehle beytî."

Benim ehl-i beytimi öldürenler de giremeyecek. Tabi Peygamber Efendimizin ehl-i beytini Hz. Hüseyin Efendimiz'i şehit ettiler Kerbela'da malum.

Nasıl kıyar insan?

Çoluğuyla, çocuğuyla, yavrularla, kucaktaki bebeklerle o kadar şeyi tarihte misli görülmemiş bir facia.

Nasıl yapmışlar?

Öyle olanlar giremeyecek.

c. Ümmete Verilen Cennet Vaadi

أُعْطِيتُ سَبْعِينَ أَلْفًا مِنْ أُمَّتِي وَجُوهُهُمْ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ
الْبَدْرِ وَقُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَاسْتَزَدْتُ
رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَزَادَنِي مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ سَبْعِينَ أَلْفًا

"Ü'tîtü seb'îne elfen min ümmetî
vücûhühüm ke'l-kameri leylete'l-bedri ve
kulûbühüm alâ kalbi racülin vâhidin.
Fe'stezedtü rabbî azze ve celle fe-zâdenî me'a
külli vâhidin seb'îne elfen."

Bu ricâli sahih olan bir hadîs-i şerîftir ki Ebu Bekir radiyallahu anh rivayet eylemiş. Ahmed b. Hanbel'in hadîs-i şerîf kitabında var. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem

buyurmuş ki, bana ümmetimden yetmiş bin kişinin cennete hesap sorulmadan, hesapsız sorgusuz, sualsiz cennete dahil olacağına dair müjde verildi, bu bana ikram edildi. Yani benim ümmetimden yetmiş bin kişi hiç dur bakalım dünyada ne işler işledin, cezan ne kadar, kabahatin ne kadar, günahın ne, sevabın ne diye hesabın başına girmeden, hesaba sorguya çekilip de orada terletilmeden ikram olarak doğrudan doğruya cennete girecek yetmiş bin kişi.

Onlar:

"vücûhühüm ke'l-kameri leylete'l-bedri "

Çok nurani kimseler olacaklar. Yüzleri Bedir günü yani mehtap günü, mehtap gecesinde ay nasıl böyle dolunaysa, pırıl pırıl parlıyorsa yüzleri öyle pırıl pırıl parlayacak onların.

"ve kulûbühüm alâ kalbi racûlin vâhidin"

Kalpleri de tek bir adamın kalbi üzere olacak. Yani toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez diyor ya Mehmet Akif. "Girmeden tefrika bir millete düşman giremez, toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez." Toplu vurmak, beraberce olmak, yani kalplerin beraber olması muhabbetten, birbirine

bağlılıktan dolayı söylenmiş bir söz olabilir. Birbirlerine bağlılıktan dolayı veyahut hepsi aynı saffette, aynı kemâlde, aynı nurluluktur kalpleri manasına. Bir de not geçmiş ki hocamız, İbrahim *aleyhisselam*'ın kalbi gibi olacak.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ

"İnne İbrahime le-halîmün evvâh" İbrahim *aleyhisselam* çok halim selim bir kimseydi. Çok ahı enini olan Allah rızası için, Allah sevgisinden, aşkından, muhabbetinden öyle hassas olan bir kimseydi İbrahim *aleyhisselam*. Öyle olacak diye de rivayet var. Demek ki bunlar ümmetin saffeti yani seçilmiş zümresi olmuş oluyor.

"Fe'stezedtü rabbî azze ve celle"

Rabbim olan aziz ve celil Allah'tan daha fazla vermesini istedim. Ziyade etmesini istedim. Yâ Rabbi! Arttır, yetmiş bin olmasın, daha fazla olsun diye istedim diyor Peygamber Efendimiz.

"Fe-zâdenî me'a külli vâhidin seb'îne elfen."

³ 11/Hûd,75.

Her bir, bu yetmiş binden her birisi için yetmiş bin daha vermeyi Allahu Teâlâ Hazretleri ikram eyledi. Böylece ziyade eyledi. O zaman 70.000 kere 70.000 eğer rakam olarak şey alırsak ne olur?

4.900.000 kişi bu ümmetten hiç hesap zahmeti çekmeden bir gayri hesab, buyurur senin için bu cennet diye hiç öyle sorgu sual olmadan cennete girecekler. Ama kesretten kinaye ise demek ki böyle milyonlarca bu ümmetten insan bir gayri hesap cennete girecek. Çünkü seb'ine lafzı Arapçada kesretten kinaye olarak kullanılır. Yani Türkçe'de vardır ya, binlerce adam geldi yani böyle, sittin sene çalışsan bu olmaz. Sittin sene altmış sene demek ama yani isterse binlerce sene çalışsan yine olmaz filan manasına kullanırlar. Onun gibi bir söz bu. Kesretten kinayede olabilir, o zaman miktar inşallah daha da fazla demektir. Yani 4 milyon 9 yüz bin değil, 5 milyon değil de inşallah daha da fazla olabilir.

Bir başka hadîs-i şerîf de geçiyor ki, ümmetten 70 bin kişi cennete hesapsız girecek deyince, Ukkâşe b. Mihsan *radıyallahu anh*, ki Peygamber Efendimiz'in sevdiği, muhabbet

gösterdiği sahabiden bir zatı muhteremdi. Kalktı, kendisi yakışıklı, güzel bir kimseydi.

"Yâ Resûlallah! Dua eyle, ben de onlardan olayım" dedi. "Sen de onlardansın Yâ Ukkâşe" dedi Peygamber Efendimiz. Bir başka şahıs kalktı, dedi ki "Yâ Resûlallah! Bana da dua et, ben de onlardan olayım."

سَبَقَكَ عُكَّاشَةُ

Sebekake Ukkâşe. Ukkâşe senden önce davrandı dedi, sen de onlardansın demedi. Rivayetlerde deniliyor ki o münafıklardandı.

أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا الْمُؤْمِنُ يَهْتَمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَأَمْرِ
آخِرَتِهِ

"E'zamü'n-nâsi hemmen el-mü'minü yehtemmü bi-emri dünyâhü ve emri âhiratihî."

Bu da Enes *radıyallahu anh'*den rivayet edilmiş. Buhârîde de geçen bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

İnsanların üzüntü ve telaş, gam, keder, tasa bakımından en büyüğü, yani en tasalı insan, en dertli insan nedir?

El-mü'minû. Mü'mindir. Müslüman dertlidir. İnsanların en dertlisi mümindir. İman ehli olan müminlerdir.

Neden?

"yehtemmü bi-emri dünyâhü ve emri âhiratihî."

İki şeyin tasasını çeker, bir dünya işinin tasasını çeker, yaşıyor bu dünyada, kazanacak, edecek, işini yürütecek, memuriyetini yapacak, filan filan, çoluk çocuğu idare edecek, bir de ahiretini idare etmeye çalışıyor. Öteki kâfirciklerin sadece neleri varsa dünyadır. Koştururlar dünyanın peşinde, kazanırlar, ederler, parası, pulları yerinde, filan. Ama Müslüman iki misli zahmet çekiyor. Onlardan fazla olarak hem dünyanın gamını çekiyor, hem ahiretin gamını çekiyor.

Onun için müslüman'ın derdi çokça olur. Çocuğuna bakar istediği gibi değil, onu düzeltmeye çalışır. Hanımına nasihat eder. Arkadaşlarına, komşularına bilmem faydalı olmaya çalışır. Oraya koşturur, buraya koşturur. Yorgun argın eve gelir. Bin bir meşakkatle aman geceleyin kalkıp şu vazifemi de ihmal etmeyeyim diye tesbihini çekmeye çalışır. Bilmem oradan kalkar. Hadi aman koştura koştura sabah namazına gider. Namazı kıldıktan sonra hadi işrâka kadar kalayım der. Aman geç kaldım işime hemen kahvaltıdan iki

üç lokma alıştırıp hadi şeyine koşar filan. Öteki öyle değil. Müslümanın böyle tasası çokça olur. Korkmayın yani tasası çok olur ama hayrı da çok olur. Allahu Teâlâ Hazretleri dertli olmak iyidir biraz. Yani öyle ahiret gamı derdi çekmek, dertsiz gamsız, pervasız, düşüncesiz, vurdum duymaz olmaktan daha iyidir. Müslüman o sıkıntıları çeker ama sonunda hayırlara erer. Başınıza öyle bir hal geldiği zaman sabredersiniz. Sabredersiniz, ecir kazanırsınız. Nimet gelip şükredersiniz, ecir kazanırsınız.

d. Ailede En Yüce Haklar

أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ زَوْجُهَا وَأَعْظَمُ النَّاسِ
حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ أُمُّهُ

"A'zamu'n- nâsi hakkan ale'l- mer'eti zevcuha ve a'zamun nâsi hakkan ale'r- racüli ümmühü"

Hiz. Âiſe validemiz söylemiş, bu hadîs-i ſerîfi nakleylemiş. Sahih bir hadîs-i ſerîf. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, Hiz. Âiſe Validemizin bize naklettiğine göre:

"A'zamu'n- nâsi hakkan ale'l- mer'eti zevcuha"

Kadın üzerinde, hatun üzerinde hak bakımından en büyük hakka sahip olan kimse kocasıdır. Babası var, erkek kardeşi var, evladı var. En büyük hak sahibi kocasıdır. Bir insanın bir insana secde etmesi icap etseydi, caiz olsaydı o zaman ben emrederdim kadınlar kocalarına secde etsin diye. Yani o kadar hürmet göstermesi gerekiyor. Bu kadınların beylere karşı olan vazifesi. Hakkını ödeyemez. Ne yapsa kocasının kanlar aksa, yaraları şey yapsa hakkını ödeyemez diye rivayetler vardır. Tabi bu kadının vazifeleri. Bunun mukabilinde de kocanın vazifeleri vardır, kadına karşı olan vazifeleri vardır. Onu da tabi dengelemek için söylemek zorundayız. Yani işin o tarafını ihmal etmek doğru olmaz. Kadının yüzüne sen çirkinsin demek doğru değil. Aciz görüp, güçsüz görüp, kaldırıp pataklamak, dövmek doğru değildir. Her şeyi yerli yerince. Erkek de karısına karşı şefkatli olacak. Giyimini sağlayacak. Evini, barkını hazırlayacak. Yiyeceği, içeceği şeyleri getirecek. O da ona vazifelerini öyle şey yapacak. Ama kadının kocasına karşı böyle bir hürmet borcu var. Ve en büyük hakkı kocanıdır kadın üzerinde.

“ve a'zamun nâsi hakkan ale'r- racüli ümmühü”

Adam üzerinde de insanların en büyük hak sahibi olanı kimdir? Anasıdır. Ananın hakkı var adam üzerinde, erkek üzerinde. Anne hakkı çok mühimdir. En büyük hak onundur. Tabi babanın hakkı vardır. Çok çeşitli hak sahipleri var etrafımızda ama en büyük hak sahibi annedir. Çünkü işte hamileliğinde çekmiştir, doğumunda çekmiştir, emzirmesinde çekmiştir, büyütmesinde çekmiştir. O haklar ödenmez. Onun için çok hürmet etmesi lazım.

Bizim bir komşumuz vardı sağsa Allah selamet versin, öldüyse Allah rahmet eylesin. Kadıncağız, işte kocası vefat etmiş. Oğlunun yanında kalıyor. Oğlu da haylaz. Yani anasına gerekli hürmeti gösteren bir kimse değil. Münakaşalar falan oluyormuş arada. Hocam diyor, ben seni emzirdim dedim de diyor, kaç kilo süt verdiysen hesabını söyle parasını vereyim dedi diyor.

Ya bu inek mi?

Kiloyla mı ölçülür annenin sütü?

Yani sadece süt mü verdi o sana ne kadar büyük meşakkatle baktığının bir remzi süt. Kaç kilo süt verdiysen parasını vereyim diyor. O

zaman deseydin ya onu. Küçükken bırakıverseydi annen seni. Aç susuz kalsaydın, geberseydin. Kaç kilo süt verdiysen söyle de vereyim demiş. Ahir zaman. Böyle edepsizler. Allah ıslah eylesin. Çocuklarımızı güzel terbiye edelim. Ne kadar güzel terbiye etsen de gene ne olacağı belli olmuyor ama İslam'ı güzel öğretelim çocuklara. Yani bilin ki en hayırlı sermaye, en büyük kazanç, en çok gelir getiren dükkan evlattır. En büyük kazanç evlattan gelir.

Nasıl gelir?

Hayırlı evlat olarak yetiştirdiysen sana iyi bakar. Sen öldükten sonra dua eder, defteri amalini kapattırmaz, daima ecir kazanırsın. Arkası çok sıkıştı. Biraz daha yer şöyle şey yapabilirseniz gelenler yer bulamaz duruma geldi. Yan tarafları açacağız ama bu hafta böyle oldu. Biraz daha sıkıştı.

Bir de güzel hikaye yazmış şerhte hocamız rahmetullah aleyh. Diyor ki Bilâl el-Havvâs'dan naklen. Ben-i İsrail tihinde geziyordum diyor. Yani Ben-i İsrail'in, Ben-i İsrail çölü denilen Sina çölünde geziyormuş. Bu Evliyâullah'tan bir zat. Birisine rastladım diyor. Ondan sonra içimden bir ses bana dedi ki bu adam Hızır'dır. Bu

rastladığım insan Hızır'dır dedi diyor. Gittim diyor, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin aşkına söyle sen kimsin dedim diyor. Yani başka türlü söyleme, gizleme kendini. Hızır'ım dedi diyor. Ondan sonra konuştuk diyor. Peki ben nasıl oldu da böyle Hızır'a kavuştum da onunla böyle konuştum?

Neyle buldum bunu?

Anana hürmetinden buldum demiş Hızır. Hızır *aleyhisselam* anana hürmetinden bu kavuşma oldu diye.

بِأَيِّ وَسِيلَةٍ رَأَيْتُكَ قَالَ: بِبِرِّكَ لِأُمِّكَ

"*Bi eyyi vesiletin raeytüke kale bi birrike li ümmike.*"

Anana iyi evlatlık etmenden, iyi davranmandan dolayı.

أَعْظَمُ النَّاسِ دَرَجَةً: الذَّاكِرُونَ اللَّهَ

"*A'zamu'n- nâsi dereceten ezzâkirunalah.*"

Ebû Saîd el-Hudrî *radiyallahu anh* rivayet etmiş, İbn Hibbân'ın kitabında var. Rahmetullahi aleyh. Buyurmuş ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, insanların derece bakımından en büyük derecelisi Allah'ı zikredenlerdir.

"Ezzâkirunallah."

Allah'ı zikredenlerdir. Bu ihlâs ile Allah'ı zikretmenin şeyine, mertebesine, derecesine hiçbir amel çıkartamaz insanı. Bu Allah'ı zikreden kimseler işte gece gündüz, her fırsatta, uykuda, uyanıklıkta zikrederler, o ecirleri kazanırlar. Şeyi okudum, Hisnul Hasin kitabının mukaddimesini okudum, Cezerî Hazretleri'nin. Diyor ki düşman surun dışında, kâfirler çevirmişler şehri almak için uğraşıp duruyorlar, muhasara etmişler. Perşembe günü başladım diyor bu şeyi diyor, Hisnul Hasin kitabını tertip etmeye ayetlerden, hadîslerden tesirli duaları okumaya, yazmaya başlamış. Pazartesi günü defolup gittiler diyor. Pazartesi günü defolup gittiler diyor. Tecrübeyle öyle sabit oldu diyor.

Zikir neye benzer?

Her ibadetin başıdır zikir.

رَأْسُ كُلِّ عِبَادَةٍ

"Ra'sü külli ibâdetin"

Beden için hayat gibidir. İnsan için ruh ne kadar önemliyse zikir de o kadar önemlidir. Nasıl beden hayat olmadığı zaman ölü bir kenarda yatıyor, insan da Allah'ı zikredici olmadığı zaman bir çeşit manevi bakımdan ölüdür.

Manevi bakımdan gözü kördür. Ruhsuz bir beden gibidir. Hatta bu dünyanın bekâsı zikir üzerine kurulmuştur. Semavatın, arzın durması zikir üzerine durmuştur.

Çünkü Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى عَلَى أَحَدٍ لَا يُقَالُ: اللَّهُ اللَّهُ

"Lâ tekûmu's- sâ'atü hattâ alâ ehadin yekûl: Allah Allah."

Kıyamet Allah Allah diyen bir insanın üzerine kopmayacak. Allah Allah diye Allah'ı zikreden insanlar bulundukça kıyamet kopmayacak diye Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi olduğundan anlaşılıyor ki zikir bu kainatın ayakta durmasının sebebidir.

Bir hadîs-i şerîfte geçer ki insanların canını melekül mevt alıyor. Peki haşeratın, böceklerin, çekirgelerin vesairenin, kuşların diğer şeylerin şeyi nasıl?

Onların hayatları tesbihleri müddetince. Tesbihleri bittiği zaman ölürlor diyor Peygamber Efendimiz. Demek ki yani fiilen ölüyorlar, hakikaten ölüyorlar. Tesbihi bittiği zaman gidiyor. Müslüman da Allah'ı zikretmediği zaman o da ölür. O da ölür. Zikrullah

kalbi diriltir, zikirsizlik insanı öldürür manevi bakımdan. Allah gafletten uyandırсын. Şimdi biraz dini malumatı olan kimselerden de böyle zikrin, tasavvufun aleyhinde epeyce laf söyleyenler oluyor. Suudi Arabistan'da okumuşlar, Vehhabi mezhebini öğrenmişler. Şu şırktır, bu şırktır, bilmem ne filan. Zikri inkar ediyor, tasavvufu inkar ediyor, tezkiye-i nefsi inkar ediyor. Çok yanlış yollara gidiyor.

Bak hadîs-i şerîfler birer ikişer karşımıza geldikçe biz de bu vesileyle anlatıyoruz ki o doğru değil. Aklınızı başınıza devşirin. Üç kişi bir araya geldiler, zikretmeye başladı mı, dikiliyor başına Suudi Arabistan'da adam, dağılın buradan diyor. Canım Allah'ı zikretmek sana ne yani? Bak, halka halinde zikretmek var, sünnet-i seniyye de hadîs-i şerîflerde geçiyor, tek tek zikretmek var. Âşikâre zikir var, gizli zikir var. Onunla insanın içi nurlanıyor, onunla insan marifetullah'a eriyor. Aşkullah, muhabbetullah öyle geliyor insana da Ondan sonra bir insana benziyor, hayırlı bir iş yapıyor, iyi müslüman oluyor.

Diğer hadîs-i şerîf.

Herkesin bir zikir vazifesi olması lazım, zikretmesi lazım. Hatta, hatta zikirde böyle

çalışa çalışa insan öyle duruma gelir ki, her anında Allah'ı zikredici olur. Ona zikri müdâm hali derler. Mesela İbrahim Hakkı Erzurumî Hazretlerinin Marifetname'sinde de geçiyor. Zikri müdâm. O zikri müdâm halinde insan ne işle meşgul olsa kalbi Allahu Teâlâ Hazretlerinin zikriyle meşgul olur, durur. Her nefeste Allah adında müdâm, Allah adıyla olur her iş tamam dediği gibi Süleyman Çelebi'nin her anı ibadet olur.

Diğer hadîs-i şerîf.

e. Affetmenin Fazileti

اعْفُ عَنْهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً يَعْنِي الْخَادِمَ

"U'fû anhü fi külli yevmin seb'îne mer-raten ya'nîl hâdim"

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'den Abdullah İbn Ömer *radıyallahu anh* rivayet eylemiş. Ömer buyuruyor ki:

Gelmiş bir zat Peygamber Efendimiz'e;

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Ca'e raculün ilâ Nebî sallallahu aleyhi ve sellem"

Geldi ve dedi ki Peygamber Efendimiz'e;

يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ نَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ

"Yâ Resûlallah kem na'fû' ani'l- hâdim."

Hizmetçiden, köleden kaç defa affedelim?

Yani kaç defa suçunu bağışlayalım da ondan sonra hakkından gelem, ceza verelim?

Bir mi, iki mi, üç mü?

Susmuş Peygamber Efendimiz. Bir daha sormuş, bir daha sormuş. Ondan sonra bu hadîs-i şerîf ile cevap vermiş. Ebû Davûd'da ve Tirmizî'de geçiyor bu hadîs-i şerîf.

اعْفُوا عَنْهُ

"U'fû anhü."

O hizmetçiyi affediniz.

فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً

"fi külli yevmin seb'îne merraten."

Yetmiş defa affediniz. Buradaki yetmiş sözü de, hah 68 oldu, 69 oldu, 70 falan diye rakam saymak babında değil. Demin söylediğim gibi kesretten kinaye. Yani çok affediniz manasına. Onun için Müslüman affedici olacak. Peygamber Efendimiz Hz. Ali Efendimiz'e bir köle bağışladı da, al dedi. Ondan sonra da dedi ki, sakın ona vurma. Çünkü namaz kılanı vurmaktan ben nehyolundum dedi. Namaz kılıyormuş demek ki. Müslüman olmuş. Ona namaz kıldığını gördüm, sakın bunun yüzüne

vurma dedi yani. Yüzüne demedi de, sakın bunu dövme dedi.

Başka bir hadîs-i şerîf var bu manayı teyit edecek, açıklamaya yardım edecek. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki bir hadîs-i şerîfinde:

Kimde şu üç haslet olursa Allah onun ölümünü kolaylar, cennetine sokar. Ölüm de bir mühim hadîsedir. Yani nasıl olacak, nasıl geçecek bilmiyoruz. Allahu Teâlâ Hazretleri âsân bir vech ile şöyle ruhumuzu teslim edip iman-ı kâmil ile ahirete göçenlerden eylesin. İşte,

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسَّرَ اللَّهُ تَعَالَى حَتْفَهُ

"Selâsün men künne fîhî yesserallâhü teâlâ hatfehû."

Ölümünü Allah kolay eyler. Hemencecik bir dünyadan öbür dünyaya geçiverir. Bir kapıdan öbür kapıya geçer gibi. Ve onu cennetine sokar.

Kimmiş O?

رَفِقٌ بِالضَّعِيفِ

"Rifkun bi'd- daîfi"

Zayıfa rıfk ile muamele eden.

رَفَقُ بِالضَّعِيفِ وَشَفَقَةٌ

"Rifkun bi'd- daîfi ve şefakatun"

Ve şefkat. Zayıfa karşı böyle mülayimliği ve şefkati olan kimsenin Allah ölümünü kolay eyler ve cennetine sokar. Onun için her çeşit zayıflara acıyınız, sert muamele etmeyiniz, ezmeyiniz. Şimdi geçen gün anlattılar. Bizim fakülteden mezun talebemiz de falanca yerde doçent oldu. Anlatıyorlar, filanca üniversitede vazifeliymiş, oradan talebeler gelirmiş, hocam şu iş, bu iş, bu iş, öteki üniversiteye gelin, yarın ben oraya gideceğim dermiş. Oradakiler gelirlermiş, belki üniversiteye gelin, yarın orada. E ne olacak ya, hoca olduysan yani, biraz şefkat et bu zavallılar senin o ikinci üniversiteye gidinceye kadar kaç tane vasıta değiştirecekler, zahmetler çekecekler, şurada görüversene işini. Hayır. Kendisi kuvvetli, hoca çünkü, ötekisi zayıf çünkü talebe eziyor. Demek ki zayıflık, kuvvetlilik her yerde olur. Şimdi kölelik yok filan demeyelim. Hizmetçi tutar, hizmetçiyle de olur. İşçi çalıştırır, öyle de olur. Mülayim olan ve şefkatli olan cennete girecek. Ölümü kolay olacak. Siz de şefkatli olun bu hadîs-i şerîfin şeyine nail olmak için.

f. Görünüş ve Kimlikte Sünnetin Önemi

أَعْفُوا اللَّحَى وَجُزُّوا الشَّوَارِبَ وَغَيِّرُوا شَيْبَكُمْ وَلَا
تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

"A'fû el-lihâ ve cüzzû şevâribe ve ğayyirû şeybeküm ve lâ teşebbehû bil yehûdi vel nasâra."

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'ten* çok duy-
muş olabileceğiniz nakledilen bir hadîs-i şerîf-
tir.

"a'fû el-lihâ" veya lühâ

Lihye kelimesinin cem'i'dir. Sakallarınıza
salıverin. Yani tıraş etmeyin. Kesmeyin.
Uzatın, sakallarınızı uzatın buyurmuş
Peygamber Efendimiz.

"ve cüzzû şevârib"

Bıyıklarınızı da kesip kısaltın, azaltın,
kırpın buyurmuş. Demek ki kazıma aleti, kesme
aleti var. Sakallarınızı kesin demiyor
Peygamber Efendimiz. Dikkatinizi çekelim.
Aletsizlikten değil yani o zaman berber yoktu,
ustura yoktu falan değil, ustura da vardı da o
zaman, sakalı uzatın, bıyığı kısaltın, kesin
buyurmuş Peygamber Efendimiz. Sakalı
salıverin, bıyığı kesin buyurmuş. Bütün

mezheplerde ittifak edilmiştir ki sakalı kazımak yasaktır, haramdır. Ama kesiliyor şimdi, öyle bir töre gelmiş. Eskiden bir edebiyat kitabında okumuştum. Edebiyatçının bir tanesi ama adı hatırımda değil, Tanzimat devrinde, bu Avrupa modasına uyarak bıyıklarını kesmiş, eve gelmiş. Annesi onu görünce feryadı basmış, epeyce ağlamış. Ah sen de mi evladım, farmason oldun falan diye. Böyle edebiyat kitabını da unuttum bir edebiyatçılardan birisi. Bir moda olarak bu şeyden geldi. Batıdan geldi bize. Bizim eskiden Fatih'in resmi, işte bilmem Kanuni'nin şeyi, işte eski komutanlar, işte eski... kim?

Mimar Sinan, bilmem, gidin bakın, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin önünde, mimar işte, sakallı. Barbaros Hayrettin, amiral, kaptan, gidin bakın, sakallı. Bilmem, Fatih Sultan Mehmet, Bellini resmini yapmış, bakın sakallı, hep öyle yani. Yani hangi tabakadan insan olursa olsun, sakallıymış. Sonradan bu sakal kesmek ve üstelik bıyık kesmek çıkmış batıdan gelen bir âdet olarak. Şimdi sakalı da keseceksin, bıyığı da keseceksin diyorlar. Böyle bir yeni âdet gelmiş. Ama Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyuruyor ki

sakallarınızı salıverin, bıyıklarınızı kısaltın. Ben Almanya'da PTT bakanına baktım. Haberleşme bakanı, Posta Telgraf Telefon bakanı. Sakallıydı böyle. Çok polisler gördüm, sakallı. Çok komutanlar gördüm, askerler gördüm, sakallı. Batılı adamlar işte, yani batı diyoruz ya, garp. Burada böyle oldu, âdetlerimizi bıraktık biz. Kendi örfümüzü, âdetlerimizi, her şeylerimizi böyle değiştire değiştire değiştire onlara benzedik. Bak bugün de gazetede okudum, yüreğimde hâlâ acısı var. İsviçre 26 bin kişilik ordusuna tatbikat yaptırmış. Askeri tatbikata geçirmiş, tatbikat yaptırmış.

Niçin?

Yunanistan ile Türkiye harbe tutuşmuş gibi, tatbikat hani farazi bir şey oluyor ya, olan bir şey değil de, olmadan kırmızılar yeşillere hücum ediyor filan. Askeri tatbikat yani. Türkiye ile Yunanistan harbe tutulmuş, o Yunanistan'a yardım etmek için ordusunu alarma geçirmiş, hareket ediyor.

İsviçre neresi? Türkiye-Yunanistan neresi? İsviçre'nin Türkiye ile Yunanistan'la ilgisi ne? Biz onlara ne yapmışız?

Sonra İsviçre tanınmış ki tarafsız bir ülke. Bütün beynel milel toplandılar orada.

Cenevre'de yapılır, Berlin'de yapılır, vesairede yapılır.

Nereden çıkıyor bu?

Adamlar Haçlı ruhunu bırakamadılar. Ne kadar haksızlık yapsa Yunanlı onun tarafını tutarlar. Biz ne kadar haklı olsak bizi istemezler. Fırsat bulsalar demek bir harb olsa ta İsviçre, İsviçre ordusu oradan nasıl yardım edeceğim diye onun hazırlığı içinde. Allah bize akıl fikir versin. Allah bizi gafletten uyandırsın.

Hazır ol cenge eğer istersen sulh-u salah.

Sulh-u salah istiyorsan cenge hazır ol. Güçlü ol, kuvvetli ol. Yoksa insanı zayıf buldular mı bak her yerden şey yapıyorlar. Biz her şeylerimizi bıraktık o herifler için. Bak heriflere bir türlü yaranamadık. Elbette öyle olur. Âyet-i kerîme'de bildirmiş Allah'ımız, Mevlamız bize.

Bismillahirrahmanirrahim.

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ

مِلَّتَهُمْ⁴

“Velen terdâ ‘anke’l- yehûdu velâ’n- nesârâ hattâ tettebi’a milletehüm.”

⁴ 2/Bakara, 120.

Yahudiler, Nasraniler senden asla memnun olmazlar ki, sen onların milletine, dinine, imanına, usulüne, âdetine, örfüne tabi olmak için. İşte tabi olduk, gene razı olmazlar. İsterler ki burayı alsınlar. Gözü vardır.

Ne yapacağız o zaman?

Biz bize döneceğiz. Biz kendimizi bileceğiz, kendimize göre hazırlık yapacağız. Hatırma geldi ki, hükümet adamları, askerler dese ki bütün ahaliye, her bir apartman bir askeri birliktir. Bir komutanı olacak. Ondan sonra hepsinin askeri bir çalışması olacak. Herkesin belli silahı olacak, Bodrum'da sığınağı olacak, bilmem nesi olacak. 40 milyon, 45 milyon asker. Hadi bakalım. Sen istediğin kadar tatbikat yap orada o zaman. Ama biz böyle gafil avlanırsak bu herifler bir şey de yaparlar. Gavrurun ahdine de sadakat olmaz.

Ne dedi geçen haftaki hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz?

Beni Asfar ile Müslümanlar arasında harp olacak.

Ben-i Asfar kimdir?

İşte bu batılılar.

Nasıl o harp olacak?

Anlaşma olacak. Anlaşmayı bozacaklar. Müslümanların üstüne gadren, zulmen, hücum edecekler. 70.000-80.000 semânîne elfen, her bir bayrağın altında 80.000 asker olmak üzere 960.000 kişilik kuvvetle gelecekler. Amik Ovası'nda bir büyük savaş olacak ahir zamanda. Ne zaman olacak bilmiyoruz ama sanki şartları yakın gibi oluyor. Çünkü boyuna kendi memleketlerinde adamlarını kışkırtıp duruyorlar, Armageddon Savaşı'na hazırlan diye kâfirler birbirlerini silaha saldırtıp savaşa hazırlayıp duruyorlar. Aklınızı başınıza toplayın, bak buradan söylüyorum. Kâfirler uyumuyor. Su uyur, düşman uyumaz. Biz de askerimizle, polisimizle, halkımızla, esnafımızla, memurumuzla aklımızı başımıza toplayacağız... Hocam ayıp olur. Ayıp olursa yarın öbür gün gelirler, memleketini istila ederler. Kâfire karşı ayıp olmasın.

Öyle şey olur mu?

Bak adam harıl harıl çalışıyor işte senin şey yapmak için. Anlaşmaları bozuyor. Ne Lozan Anlaşması'nı tanıyor, ne bilmem neyi tanıyor. Bu adalar güya silahlandırılmamak şartıyla onlara verilmiş o zaman. Şimdi silahlandırıyor, kendisini kuvvetli hissediyor. Sonra bak

Avrupa'nın, bu çok mühim bir haber. Avrupa'nın ana niyeti neymiş?

Türkiye ile Yunanistan arasında bir harp çıkmak üzerineymiş. Bu o anlaşıyor. İsviçre ordusunun o şeyinden, o hareketinden anlaşıyor ki Avrupa'nın ana maksadı Yunanistan ile Türkiye arasında bir harp çıkartıp bu patırtıyı öyle koparmak. Onu destekleyecek. İstiklal Harbi'nde olduğu gibi. Onun için aklınızı başınıza toplayın, ne yapmak gerekiyorsa. Yapın ki o zaman pişmanlık olmasın.

Sonra ne demiş hadîs-i şerîfin devamında Peygamber Efendimiz?

وَعَيِّرُوا شَيْبَكُمْ

"Ve ğayyiru şeybeküm."

Beyaz tüylerinizi de değiştirin. Beyazlaşmış kılları da değiştirin.

Nasıl olacak?

İşte siyah ketem denilen bir boya vardır, kına denilen şey vardır, onla boyanırdı. Yani sünnet olan boyanması.

كَتَمْتُ سِرًّا بَدَالِي بِكَتَمِي

"Ketemtü sirran bedali bil ketemi."

Kâside-i Bürde de bir yerde de geçiyor.

وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

"Velâ teşebbehû bil yahûdü ven nasârâ."

Yine emir buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

Sakın yahudilere ve hristiyanlara benzemeye kalkmayın. Bizim benzemedik tarafımız kalmadı ki yan yana koysan hiç ayırmak mümkün değil. Şu müslümandır, bu yahudidir, bu hristiyandır diye, ayırt etmek mümkün değil. Halbuki Almanya'ya gittim, Bavyeralı'yı Hannoverli'den ayırt eder. Bavyera'lı başına bir şapka giyer, şöyle tüyünü takar, ayağına bir golf pantolon giyer, çorabı dizine kadardır, pantolonun kenarından püskülleri sarkar, umumiyetle yeşil pardesü giyerler, tipi başkadır. İşte bu benim milli kıyafetim diyor, Bavyera kıyafeti bu diyor, onurla, kibirle öyle dolaşüyor göbeğini kasa kasa. Ve pahalı. O kıyafetler öteki kıyafetlerden daha pahalı ama onları giyiyor. Ben Bavyera'lıyım diyor. Selamı, Berlin'in selamından farklı. Hannover'in selamından farklı. Başka türlü selam veriyor. Örfüne âdetine sağlam bağlı.

Şeyleri görmediniz mi?

İskoçyalıları entari giyiyorlar. Başında bere, entari giyiyorlar. Ayağına çorap şey yapıyorlar. Resimlerini görmediniz mi?

Bizde birisi bir entari giyse sokakta dolaşsa herkes güler. Bak İrlandalıların hallerine. Onun için Peygamber Efendimizin bu emrini hatırlınızdan çıkarmayın. Yahudilere, nasranilere benzemeyin. Dost değil ki. Her fırsatta bizim kuyumuzu kazmaya çalışıyorlar.

g. Hayat ve Ölüm Dengesi

إِعْمَلْ عَمَلًا مَرِيًّا يَظُنُّ أَنَّهُ لَنْ يَمُوتَ أَبَدًا وَاحْذَرِ
حَذَرَ امْرِئٍ يَخْشَى أَنْ يَمُوتَ غَدًا

"İ'mel amele emri'in yazunnu ennehu len yemute ebeden vahzer hazera emri'in yahşa en yemute ğaden"

Bu hadîs-i şerîfte Abdullah b. Amr b. Âs rivayet eylemiş, Deylemî'de geçiyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"İ'mel" Amel eyle, iş yap, çalış.

"Amel emri'in" O insanın çalışması, işiyle ki, o tarzda ki,

"Yezunnü ennehu len yemûte ebeden"

Hiç ölmeyecekmiş gibi sanan, düşünen bir insanın iş yapışı tarzında iş yap.

"vahzer hazera emri'in"

Ve kork bir adamın korkuıyla ki,

"yahşa en yemûte ğaden" Yarın ölecekmiş, ölecek olduğundan, yarın hemen, sabahleyin ölecek olduğundan korkan bir insanın korkması üzere, korku üzere olsun. Bu hadîs-i şerîften bu hadîs-i şerîfe benzeyen tabi şeyler var. Başka rivayetler var. Yani ebedi kalacak bir insanın çalışmasıyla çalış, amel ve işe böyle giriş, ondan sonra hemen yarın ölecek bir insanın şey-iyle de ahirete çalış gibi.

Fakat hadîs-i şerîflerin, dinimizin esasının böyle şeyleri, ahkâmı topluca incelendiği zaman, bunun şöyle anlaşılması gerekiyor, yani sen yarın hiç ölmeyecek bir insanın ameli ile amel et. Ebedi yaşayacağım canım, oh önümde geniş zaman var. Nasıl olsa bu işi yaparım diye insan bir genişlik içinde olur. Yani dünyaya böyle hırs ile sarılmaz, her şeyi terk etmez.

Bugün olmazsa yarın yaparım bu işi, ne olacak ya?

Şu namazımı kaçırmayayım, şu ibadetimi ihmal etmeyeyim, şu cumam gitmesin. Şu hayırlı vaazı dinleyeyim. Şu ilmimi şey yapayım. Nasıl olsa ömür uzun sürecektir diye insan bir rahatlık içinde olacak. Ama yarın ölecekmiş gibi de ahirete hemen bir gayret içinde olacak

ki aman daha bir salih amel biriktiremedim, sevabımı çoğaltamadım, ölür gidersem halim nice olur, aman borcumu vereyim, aman şu işimi şey yapayım, pürüzlü iş bırakmayayım diye öyle çalışacak insan. Dünyada zühd üzere olacak. Dünyaya öyle hırs ile sarılıp ahiretini unutmayacak. Şimdi cuma gününe almışlar ödemeleri. Tüccardan duydum. Adamların dinle imanla ilgisi olmayan kimselerin şeyiyle cuma gününe almışlar ödemeleri.

Hocam diyorlar cuma namazına gelmek ne mümkün?

Bütün ödemeler, şeyler vesaireler tüccar arasındaki senetlerin, hesapların kapatılması, şey yapılması, paraların alınması, verilmesi cuma günü oluyor. O kadar birikiyor ki iş, o kadar birikiyor ki cuma'ya gidemiyoruz.

Tüh! Yazıklar olsun!

Onlar niye cumayı alıyorlar biliyor musun?

Cumartesi yahudilerin tatili. Pazar günü hristiyanların kiliseye gitme vakti olduğu için, o cumartesiye pazara iş bırakmamak için cuma'ya sıkıştırıyorlar. Keyiflerine bakıyorlar. Sen asıl cuma günü ibadet edip de ecir kazanacaktın. Bak senin ecrini de nasıl engelliyorlar.

Nasıl planlıyorlar işleri?

Hocam diyor mümkün değil diyor, ben büyük ticarethanem var diyor, başımı kaşıyacak vakit bulamıyorum. Cuma günü eve geldim mi diyor, yorgun argın geliyorum diyor. Gidiyor ibadetler, namazlar, güzel vakitler, şeyler. Dünyaya hırs ile sarılmış, düzenini kendine göre kuramamış. Saat 10'da 11'de açılıyor piyasa, yok ben sabah namazından sonra besmeleyle açarım dükkanımı, ticarettime başlarım, akşam namazında da oruçlu olurum, başka şey olur, hop evimde olurum. Eskiden böyleydi. Eskiden çarşı-pazar, yiğitbaşı denilen Ahî Şeyhi'nin duası ile açılırdı. Böyle sabahleyin güzelce dualar edilirdi. Peygamber Efendimiz'e salât u selâmlar edilirdi. Her sabah besmele ile açılır dükkanımız, filanca efendidir, pirimiz, üstadımız diye dükkanlarda yazılır. Öyle olurdu. Hayırlı, bereketli. Cuma vakti geldi mi haram. Alışveriş haram. Hocam ben hiç kimsenin hakkını yemedim, hiç haram bir şey yemedim.

Cuma günü çalışıp kazandıkların ne oldu?

Son vakitte kazandık.

Onun için müslüman kendisinin özel key-
ifleri, zevkleri, mecburiyetleri, usulü olan in-
san demektir. Çalışması, kalkması, yatması...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

08.12.1984

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

